

EDUSKUNNAN
SOSIAALIVALIOKUNTA

Helsingissä,

12 päivänä marraskuuta 1980.

Lausunto n:o 4.

Talousvaliokunnalle.

Talousvaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti 3 päivänä lokakuuta 1980 päivätyllä kirjeellään pyytänyt sosiaalivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 86 laeiksi eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien muuttamisesta. Asiantuntijoina ovat valiokunnassa olleet kuultavina osastopäällikkö Pekka Ojala, vs. osastopäällikkö Pekka Pitsinki ja vs. nuorempi hallitussihteeri Anne Manninen sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylijohtaja Sakari Kallio sosiaalihalituksesta, apulaisosastopäällikkö Torsten Widén Suomen Kaupunkiliitosta, toimistopäällikkö Aulis Vintturi Suomen Kunnallisliitosta, varatuomari Erik Nylund Finlands svenska kommunförbundista, osastopäällikkö Lauri Laitinen ja sosiaalitarkastaja Mirja Winter Mikkelin lääninhallituksesta, osastopäällikkö Markku Ruohonen Sosiaaliturvan Keskusliitosta, puheenjohtaja Aulikki Kananaja ja osastosihteeri Risto Autio Sosiaaliohjelmatyöntekijäin Liitosta, lakimies Veijo Jalava Kunnallisten Työntekijäin ja Viranhaltijain Liitosta, koulutussihteeri Paavo Martikainen Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestöstä, sosiaalitoimen kaupunginjohtaja Mikko Sävelä Porin kaupungista, varatuomari Rauno Kervinen Helsingin kaupungista, sosiaalis sihteeri Kaarina Sten ja järjestelypäällikkö Bengt Strandin Vaasan kaupungista, sosiaalijohtaja Martti Tenkama Rovaniemen kaupungista, sosiaalis sihteeri Ellin Heikkinen Oriveden kunnasta ja sosiaalis sihteeri Virva Musikka Kiihtelysvaaran kunnasta.

Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa. Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon tehosta-

minen ja palvelutuotannon edellytysten parantaminen. Hallinnon kehittämisen lähtökohtana on pidetty sitä, että kunnallinen itsehallinto sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteuttaessaan voisi mahdollisimman joustavasti ja paikalliset olot huomioon ottaen tuottaa kansalaisten tarvitsemia palveluksia. Tämän edellytyksenä lakiehdotuksen mukaan on, että valtion usein yksityiskohtiin puuttuvasta kuntien ja kuntainliittojen valvonnasta tulisi siirtyä nykyistä enemmän keskinäiseen luottamukseen perustuvaan yhteistoimintaan. Kunnallishallinnon osalta siirtymisen yksityiskohtaisesta valtion valvonnasta nykyistä joustavampaan hallintokäytäntöön merkitsisi valtionhallintoon suuntautuvien toimienpiteiden vähentymistä. Tavallisille kuntalaisille tämä puolestaan merkitsisi sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksia olisi mahdollista antaa nykyistä nopeammin ja laadullisesti korkeampitasoisina. Lääninhallitusten kannalta tehtävien uudelleen järjestely korostaisi niiden asemaa alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaajana. Keskusvirastojen keskeisenä tehtävänä ehdotettujen uudistusten jälkeen olisi toimia hallinnonalansa asiantuntijana. Hallituksen esityksessä ehdotetaan mm. poistettavaksi kunnalliset ohjesäännöt sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä mahdollisuutta siirtää päätösvaltaa lautakunnilta niiden alaisille viranhaltijoille. Samalla ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön sisältyviä eräitä vanhentuneita menettelytapoja uudistettaviksi ja yhdenmukaistettaviksi. Hallituksen tarkoituksena on saattaa ehdotetut lainmuutokset voimaan vuoden 1981 alusta.

Saadun selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja pääosin tarkoituksenmukaisina, minkä vuoksi valiokunta on asettanut lakiehdotusten hyväksymisen kannalle lukuun ottamatta eräitä pienhköjä muutoksia, jotka valiokunnan käsityksen mukaan olisi tehtävä kansanterveyslain, sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain, äitiysavustuksen ja asumistukilain muuttamista koskeviin lakiehdotuksiin.

Kunnallislain (953/76) 71 §:n 1 momentin mukaan laissa säädetyssä lautakunnassa voi sen ohjesäännössä tai, jos sitä ei ole lautakunnalle hyväksyttävä, sen johtosäännön nojalla sekä muussa lautakunnassa sen johtosäännön nojalla olla jaostoja. Jaoston muuna jäsenenä kuin puheenjohtajana voi olla myös lautakunnan varajäsen. Varajäsenet eivät kuitenkaan saa olla jaostossa enemmistönä. Jaostosta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä lautakunnasta on säädetty. Kun on ilmeistä, että varsinkin suurissa kunnissa lautakunnassa tulisi olemaan jopa viisi tai useampia jaostoja, olisi tarpeen, että kansanterveyslain muuttamista koskevan lakiesityksen 6 §:ään ja sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 4 §:ään lisättäisiin säännös, jonka mukaan tällaisissa tapauksissa voitaisiin johtosäännössä määrätä, että jaoston jäsenenä ja varajäsenenä on valtuuston erikseen tehtävää varten valitsema lautakunnan lisäjäsen ja tämän varajäsen, jotka eivät kuitenkaan saa olla jaostossa enemmistönä. Näiden lakiehdotusten voimaantulosäännöksiä olisi valiokunnan mielestä myös syytä tarkistaa. Hallituksen esitykseen sisältyvien voimaantulosäännösten mukaan vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädetyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt. Säännös on sinänsä tarkoituksenmukainen, koska johtosääntöjen valmistelu vaatii aikaa. Ohjesääntöjen noudattamisesta sellaisenaan saattaa kuitenkin aiheutua merkittäviä ongelmia. Tämä koskee erityisesti hallintoelinten vaaliin vaikuttavien määräyksiä, joita useissa tapauksissa olisi tarpeellista tarkistaa. Kunnille ja kuntainliitoille olisikin tämän vuoksi annettava oikeus tehdä tarpeellisia hallintoa koskevia muutoksia ohjesääntöjen noudatettavana ollessa. Voimaantulosäännöstä olisi tämän vuoksi täydennettävä siten, että kunnanvaltuusto tai kuntainliiton liittovaltuusto voisi kuitenkin ennen johtosäännön

vahvistamista päättää ohjesäännön määräyksestä poikettavaksi antamalla uuden määräyksen. Kansanterveyslain muuttamista tarkoittavan lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä olisi lisäksi tarkistettava ottamalla lakiin säännös siitä, että terveyslautakunnan jaostoon sovelletaan tämän lain voimaantultua vastaavasti, mitä muualla laissa säädetään terveyslautakunnan osastosta. Tämä johtuu siitä, että lakiin jää edelleen mainintoja terveyslautakunnan osastosta.

Tässä yhteydessä valiokunta saamansa selvityksen perusteella toteaa, että sosiaalihuollon hallinnosta annettuun lakiin ehdotetut muutokset eivät merkitsisi sitä, että niissä kaupungeissa, joissa sosiaalihuollon tehtävistä huolehtii useampi kuin yksi lautakunta, olisi jo heti lain voimaantultua vuoden 1981 alusta siirryttävä ehdotettuun yhden lautakunnan järjestelmään. Lakiin ehdotetusta voimaantulosäännöksestä seuraa, että nykyinen lautakuntajako voidaan säilyttää uusien johtosääntöjen laatimisen vaatiman siirtymäkauden ajan. Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteen lautakuntaan siirtymisestä aiheutuvia vaikutuksia seurattaisiin ja epäkohden ilmetessä ryhdyttäisiin tarvittaviin toimenpiteisiin.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 14 §:n mukaan päätösvaltaa siirretään lautakunnan alaisille viranhaltijoille. Kun päätösvalan siirtäminen kunnissa jää vapaaehtoisuuden varaan, saattaa käytännössä tehtävien siirron laajuus suuresti poiketa samanlaatuistenkin kuntien kesken. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että tehtävien siirron kehittymistä ja laajuutta tarkoin seurataan ja pyritään kannustamaan kuntia siihen, että toiminta saatettaisiin yhdenmukaiseksi eri osissa maata. Tahdonvastaista huolta koskevien päätösten poissulkemista tehtävien siirrossa valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena. Tässä yhteydessä valiokunta haluaa korostaa sitä, että lapsen todelliselle tahdolle tulisi panna painoa silloin kun lapsi ikänsä puolesta tai muutoin on tarpeeksi kehittynyt ilmaistamaan kantansa.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena kunnan sosiaalityöntekijän viran kelpoisuusehtojen säätämistä asetuksella. Säännöksellä toteutetaan sosiaalialan ammattihenkilöstön pitkään odotama uudistus ja samalla yhtenäistetään nykyistä kirjavaa käytäntöä. Valiokunta pitää myös

tärkeänä, että sosiaalityöntekijäin nykyistä epäyhtenäistä koulutuspohjaa voitaisiin yhtenäistää lisäkoulutuksen avulla.

Äitiysavustuslain muuttamista koskevan lakiesityksen 10 §:n 2 momentissa ehdotetaan, että nykyisin sosiaalihallitukselle kuuluva tehtävä suorittaa kunnalle korvaus kunnan varoista maksetuista äitiysavustuksista siirrettäisiin lääninhallituksille. Korvauksen maksamisessa noudatettaisiin, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa on säädetty käyttökustannusten valtionosuuden maksamisesta. Äitiysavustus on kuitenkin luonteeltaan sellainen valtion varoista kokonaan korvattava välitystehtävä, jonka maksatusmenettelyyn laki kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista soveltuu huonosti. Lisäksi säännösehdoituksessa oleva viittaus lakiin kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista on ristiriidassa äitiysavustuslain 13 a §:n muutoksenhakusäännöksen kanssa, jota tässä yhteydessä ei ehdoteta muutettavaksi. Näistä syistä valiokunta katsoo, että äitiysavustuslain 10 §:n 2 momentti tulisi tässä yhteydessä jättää muuttamatta.

Asumistukilain muuttamista tarkoittavan lakiehdotuksen 14 §:ää ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muutettavaksi ehdotetun 14 §:n sanamuotoa. Sosiaalivaliokunnassa on myös käsiteltävänä hallituksen esitys n:o 165 asumistukilain muuttamisesta, johon myös sisältyy mainitun asumistukilain 14 §:n muutosehdotus. Valiokunta ehdottaa, että nyt käsillä olevaa säännösehdoitusta tarkistettaisiin vastaamaan myös mainitussa esityksessä olevaa säännösehdoitusta. Sosiaalivaliokunta ottaa tämän huomioon käsitellessään aikanaan esitystä n:o 165.

Saadun selvityksen mukaan valiokunta on voinut todeta, että kaikkia lääninhallituksia

koskevana käytännön ongelmana on ollut se, että muun muassa osastojen käytettävissä olevat matkamäärärahat virkamatkoihin ovat reaaliarvoltaan jopa pienentyneet vuosittain. Samoin lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastojen toimistohenkilökunnan rakenteellinen ja määrällinen kehitys on pysähtynyt eikä vastaa tehtävien siirrosta aiheutuvaa toimenkuvan laajentumista. Näiden tehtävien kehittäminen ja budjetointi kuuluvat sisäasiainministeriön tehtäviin. Kun sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tehtävien uudelleenjärjestely ja toimivallan siirto nyt esillä olevan hallituksen esityksen myötä tulee tässä vaiheessa loppuun suoritetuksi, valiokunta pitää tärkeänä, että lakiehdotusten toimeenpanon yhteydessä selvitetään lääninhallituskohtaisesti myös sisäasiainministeriön hallinnonalaan kuuluva sosiaali- ja terveysosastojen henkilöstömitoitus ja -rakenne sekä turvataan osastojen toimintaedellytykset. Edelleen valiokunta pitää tärkeänä, että lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoille eläinlääkintähuoltoon ja elintarvikevalvontaan kuuluvien tehtävien osalta samoin toteutetaan nyt toimeenpantaviksi ehdotettuja toimivallan jakoa ja tehtävien uudelleenjärjestelyjä vastaavat uudistukset. Valiokunta korostaa myös sitä, että ehdotetut muutokset ovat kuntatasollakin luonteeltaan pääasiassa hallinnon järjeistämiseen liittyviä ja uudistuksen seurauksena tulisi olla asiakaspalvelujen paraneminen ja resurssien lisääntyminen erityisesti sosiaalihuollossa.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 2—7, 9—17 ja 19 hyväksyttäisiin muuttamattomina, ja

että lakiehdotukset 1, 8, 18 ja 20 hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki**kansanterveyslain muuttamisesta.**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 7 ja 8 § sekä
 47 §:n 4 momentti,
 näistä 47 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on 27 päivänä elokuuta 1976 annetussa laissa
 (737/76),

muutetaan 5 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 ja 4 momentti sekä 20 ja 24 §,
 sellaisena kuin niistä ovat 5 §:n 2 momentti mainitussa 27 päivänä elokuuta 1976 an-
 netussa laissa ja 20 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, sekä
lisätään 6 §:ään uusi 5 momentti ja 14 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna
 2 päivänä syyskuuta 1976 ja 29 päivänä syyskuuta 1978 annetuilla laeilla (788/76 ja 744/
 78), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

5 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Milloin terveyslautakunnassa on viisi tai useampia jaostoja, voidaan johtosäännössä määrätä, että jaoston jäsenenä ja varajäsenenä on valtuuston erikseen tehtävää varten valitsema lautakunnan lisäjäsen ja tämän varajäsen, jotka eivät kuitenkaan saa olla enemmistönä jaostossa.

14—24 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Kansanterveyslain nojalla vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädetyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt. Kunnanvaltuusto voi kuitenkin ennen johtosäännön vahvistamista päättää ohjesäännön määräyksestä poikettavaksi antamalla uuden määräyksen.

Mitä muualla laissa säädetään terveyslautakunnan osastosta, sovelletaan tämän lain voimaantultua vastaavasti terveyslautakunnan jaostoon.

8.

Laki

sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaalihuollon hallinnosta 20 päivänä tammikuuta 1950 annetun lain (34/50) 5, 6, 8, 10, (*poist.*) 12 §, 13 §:n 3 momentti ja 18 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 ja 18 § osittain muutettuina 9 päivänä joulukuuta annetulla lailla (460/60),
muutetaan 4, 7, 9 §, 13 §:n 2 momentti, 14, 15, 16 § ja 22 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 9 § osittain muutettuna 5 päivänä syyskuuta 1975 annetulla lailla (712/75), 7 § 31 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (1034/74, 13 §:n 2 momentti 15 päivänä tammikuuta 1971 annetussa laissa (26/71), 15 § osittain muutettuna 5 päivänä syyskuuta 1975 ja 27 päivänä elokuuta 1976 annetuilla laeilla (712/75 ja 178/76), 16 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 22 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa, sekä
lisätään lakiin siitä mainitulla 5 päivänä syyskuuta 1975 annetulla lailla kumotun 23 §:n tilalle uusi 23 § seuraavasti:

4 §.

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
Milloin sosiaalilautakunnassa on viisi tai useampia jaostoja, voidaan johtosäännöllä määrätä, että jaoston jäsenenä ja varajäsenenä on myös valtuuston erikseen tehtävää varten valitsema lautakunnan lisäjäsen ja tämän varajäsen, jotka eivät kuitenkaan saa olla enemmistönä jaostossa.

7—23 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
 Sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain nojalla vahvistettuja ohjesääntöjä noudatetaan, kunnes säädetyssä järjestyksessä on hyväksytty tässä laissa tarkoitetut johtosäännöt. Kunnanvaltuusto tai kuntainliiton liittovaltuusto voi kuitenkin ennen johtosäännön vahvistamista päättää ohjesäännön määräyksestä poikettavaksi antamalla uuden määräyksen.
 (3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

18.

Laki

äitiysavustuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1941 annetun äitiysavustuslain (424/41) 6 § (*poist.*), sekä
lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1949 annetussa laissa (347/49), uusi 3 momentti seuraavasti:

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

10 §.

(*Poist.*)

13 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

asumistukilain 14 ja 21 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 14 §:n 2 momentti ja 21 § näin kuuluviksi:

14 §.

Sosiaalilautakunnan alaisen viranhaltijan oikeudesta päättää asumistuen myöntämisestä ja lakkauttamisesta sekä käsitellä ja ratkaista 15 §:n 1 momentissa tarkoitetut asumistuen edellytysten vuosittaiseen tarkistamiseen ja uudelleen vahvistamiseen liittyvät asiat sekä 19 §:ssä tarkoitettuun oikaisumenettelyyn liit-

tyvät asiat on voimassa, mitä sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain 14 §:ssä on säädetty.

21 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Sosiaalivaliokunnan puolesta:

Matti Puhakka

Tapani Koski

Eriäviä mielipiteitä.

I

Hallituksen esityksen n:o 86/1980 vp. mukaan kunnassa saa olla vain yksi sosiaalihuollon lautakunta, joko sosiaalilautakunta tai yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Mainittu hallintoratkaisuehdotus poikkeaa nykyisin voimassa olevasta.

Mainittu kaikki kunnat samaan muottiin sitova sosiaalihuollon hallintomalliesitys suosii byrokratiaa ja kahlitsee demokratiaa ja dynaamisia kehitysedellytyksiä. Mielestäni nykyisin voimassa oleva sosiaalihuollon hallintolaki antaa mahdollisuuden kuntakohtaisiin hallintorat-

kaisuihin ja on siten tältä osin kunnallisen itsehallinnon ja demokratian periaatteita kunnioittavampi kuin hallituksen esitys.

Hoidettaessa ylisuurta ja monitahoista sekä moniin lakeihin perustuvaa sosiaalihuollon tehtäväkenttää pelkästään yhden lautakunnan voimin toiminta saattaisi helposti suuntautua yksipuolisesti vain joidenkin alojen kehittämiseen. Esimerkiksi, jos lastensuojelulautakunta yhdistettäisiin sosiaalilautakuntaan, jäisivät päivähoidon erityisongelmat monien aikuishuollon ja muiden kunnallispoliittisten tarpeiden jalkoihin.

Valiokunnan mietintöön olisi mielestäni ollut lisättävä ehdotus, että sosiaali- ja terveysministeriö voi anomuksesta myöntää kunnalle oikeuden perustaa useita lautakuntia.

Edellä sanotun perusteella ehdotan, että hallituksen esityksen lakiehdotus n:o 1 kansanterveyslain muuttamisesta olisi muuten hallituksen esityksen ja valiokunnan lausunnon mukainen paitsi, että 6 §:n 5 momentin loppuun olisi lisättävä seuraava virke:

"Kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriö voi

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1980.

Antero Juntumaa

II

Hallituksen esityksen perusteluissa ilmoitetaan hallinnon kehittämisen lähtökohtana pidetyn sitä, että kunnallinen itsehallinto sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteuttaessaan voisi mahdollisimman joustavasti ja paikalliset olot huomioon ottaen tuottaa kansalaisten tarvitsemia palveluksia. Hallitus esittää, että koska eräissä kunnissa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi käyttää kansanterveyslain suomaa mahdollisuutta määrätä ohjesäännössä, että kunnassa on yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta, ohjesääntöjen poistamisen jälkeen kyseisen mahdollisuuden sisällyttämistä lakiin. Tätä tarkoittava muutos on sisällytetty kansanterveyslakiin ja sosiaalihuollon hallintolakiin.

Sen sijaan sosiaalihuollon hallintolakiin ei ole sisällytetty esitystä, jonka mukaan kunnan niin halutessa kunnassa voisi olla sosiaalihuollon alalla useampiakin lautakuntia, kuten nykyisin eräissä kunnissa on asian laita. Kun kunta joutuu hoitamaan monitahoista ja moniin lakeihin perustuvaa sosiaalihuollon tehtävää, saattaa pelkästään yhden lautakunnan puitteissa tapahtuva toiminta suuntautua vain joidenkin alojen kehittämiseen. Jotta suhtautuminen paikallisiin tarpeisiin olisi yhdenmukainen, tulee kunnalle antaa mahdollisuus sosiaali- ja terveyslautakunnan yhdistämisen

anomuksesta myöntää kunnalle oikeuden perustaa useita lautakuntia."

Samoin ehdotan, että hallituksen esityksen lakiehdotus n:o 8 sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta olisi hallituksen esityksen ja valiokunnan lausunnon mukainen paitsi, että 4 §:n 4 momentin loppuun olisi lisättävä seuraava virke:

"Kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriö voi anomuksesta myöntää kunnalle oikeuden perustaa useita lautakuntia."

ohella järjestää sosiaalihuoltonsa useammankin lautakunnan puitteissa. Tämän johdosta tulee sosiaalihuollon hallintolain 4 §:ään tehdä asiaan kuuluva muutos.

Hallituksen esitys antaa kunnille mahdollisuuden siirtää lautakunnan päätösvaltaa viranhaltijoille yksityistä henkilöä koskevissa asioissa. Koska kysymys on erittäin merkittävästä muutoksesta, on lain toteutumista tarkkaan valvottava, niin ettei yksityisen henkilön oikeusturvaa näin loukata. Hallituksen esityksen mukaan viranhaltijan päätökseen tyytymätön voi saattaa asian sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi. Kun päätös ensi vaiheessa siirtyy mahdollisesti yhden henkilön tehtäväksi, on kaikin tavoin huolehdittava siitä, että tällä henkilöllä on riittävä asiantuntemus ja koulutus tehtävään. Kunnan sosiaalityöntekijöiden virkojen kelpoisuusehdoista tullaan säätämään erikseen asetuksella. Asetuksessa tulee sosiaalityöntekijöiltä edellyttää nimenomaan sosiaalialan koulutusta.

Hallituksen esityksen mukaan tämän lain voimaantullessa sosiaalityöntekijän virassa oleva henkilö on edelleen kelpoinen sosiaalilautakunnan alaiseen vastaavaan virkaan. Kun tällä hetkellä viroissa on henkilöitä, joilla ei ole koulutusta tehtävään, tulee heille järjestää täydennyskoulutus, jolla tarvittava pätevyys tehtävään

turvataan. Kaikkien sosiaalityöntekijöiden pätevyyden takaamiseksi tulee voimaantulosäännöksen sisällyttää siirtymäkauden säännökset kuten kansanterveyslakia säädettäessä. Sosiaalilautakunnan alaisessa virassa oleva henkilö säilyttäisi oikeutensa pysyä siinä virassa, jossa hän on kun lain voimaantulosta on kulunut kymmenen vuotta, jona aikana hän on kelpoinen muihinkin vastaaviin virkoihin. Sosiaalityöntekijöille, joilla ei ole alan koulutusta, tulee järjestää mahdollisuus sosiaalihallituksen valvomaan täydennyskoulutukseen, joka antaa pätevyyden muihinkin vastaaviin virkoihin. Jotta työntekijällä on todelliset mahdollisuudet täydennyskoulutuksen suorittamiseen, tulee hänen osaltaan saattaa kuntoon opintososiaaliset kysymykset.

Perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa hallituksen kertomuksesta toimenpiteistään vuonna 1979 sosiaalivaliokunta toteaa, että vaikka hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1981 sisältyykin huomattava valtionapujen määrän nousua sekä kunnallisten että yksityisten lastenkotien osalta, valiokunta pitää tärkeänä, että lastenkotien käyttömenojen valtionavustukset voitaisiin myöntää lastenkotien valtionavusta annetun lain mukaisin enimmäismääriin. Kun sosiaalivaliokunnan käsittelyssä on parhaillaan hallituksen esitys lastensuojelulain muuttamiseksi, joka pitää sisällään lastensuojelulaitosten valtionavun osittaisen alentumisen tulisi lastenkotien valtionavusta annetun lain 3 §:ään tehdä muutos, jolla lastenkotien valtionavut nostettaisiin edellämainittuihin enimmäismääriin.

Edellä olevaan viitaten esitän mielipiteenäni, että sen lisäksi mitä hallituksen esityksessä on ehdotettu ja valiokunta esittää lausuntonaan, hallituksen esitykseen sisältyvän 8. lakiehdotuksen 4 §:n 3 momentti ja voimaantulosäännöksen 3 momentti sekä 12. lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentti tulisi hyväksyä seuraavan sisältöisinä:

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1980.

Marjatta Mattsson

8.

4 §.

Kunnassa voi sosiaalilautakunnan sijasta olla useampiakin sosiaalihuollon lautakuntia tai yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta. Tällöin näistä lautakunnista, sekä sosiaali- ja terveyslautakunnasta sosiaalihuollon osalta, sovelletaan, mitä sosiaalilautakunnasta on säädetty.

Sen estämättä, mitä 15 §:n 1 momentin nojalla säädetään virkojen kelpoisuusehdoista, on tämän lain voimaantullessa mainitussa virassa oleva henkilö kymmenen vuoden ajan kelpoinen sosiaalilautakunnan alaiseen vastaavaan virkaan, ja tämän jälkeenkin oikeutettu pysymään siinä virassa, jossa hän on silloin kun tämän lain voimaantulosta on kulunut kymmenen vuotta. Suoritettuaan sosiaalihallituksen valvoman täydennyskoulutuksen tai osoitettuaan sosiaalihallituksen tarkoitusta varten järjestämässä kokeissa olevansa pätevä hän on kelpoinen muihinkin vastaaviin virkoihin.

12.

3 §.

Lääninhallitus myöntää lastenkodeille valtionavustusta vuosimenoihin lasta ja vuorokautta kohti sosiaalihallituksen tulo- ja menoarvion rajoissa vahvistamien perusteiden mukaisesti. Valtionavustus on 2 §:n 3 kohdassa tarkoitulle lastenkodeille (poist.) kolmannes ja muulle lastenkodeille (poist.) puolet valtionavustusta saavien lastenkotien keskimääräisistä hoitopäiväkustannuksista valtionavustuksen myöntämistä edeltävänä vuonna.